

Előremutató intézkedések a dohányzás visszaszorítása, azaz „dohányzás végjáték” program érdekében

Mit jelent? >>> Összpontosítás a dohányjárvány felszámolására

A dohányjárvány „végjáték”-ként való megközelítése alapvető változást jelent a dohányzás visszaszorítására irányuló tevékenységben. Célja a népegészségügy tartós, strukturális átalakítása annak következtében, hogy a dohánytermékek értékesítése és fogyasztása fokozatosan, majd meghatározott idő után minimális szintre csökkenjen. A stratégia bizonyos mértékben kiterjed a dohányzást helyettesítő nikotintartalmú termékekre is.

A 2021-es Európai Rákellenes Terv (EU Cancer Plan) már magában foglalja ezt a megközelítést, azaz egy „Dohányzásmentes Generáció” létrehozását célozva szorgalmazza, hogy 2040-re a dohányzók aránya kevesebb mint 5% legyen Európában.

Miért? >>> A jelen és jövő generációjának megóvása

A Fenntartható Fejlődési Célok (Sustainable Development Goals, SDG), összhangban az alapvető emberi- és gyermekjogok elveivel rögzíti, hogy az egészséghez való jog alapvető jog. Az EU ennek megfelelően magas szintű egészségvédelmi normákat ír elő.

A WHO Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezmény (WHO FCTC) szolgáltatja e tevékenység alapját és további, a minimális követelményeken túli intézkedéseket (2. cikk (1) bekezdés) szorgalmaz annak érdekében, hogy a jelen és jövő generációit megvédje a dohányzás pusztító következményeitől. A dokumentumban a nikotinfüggőség megelőzése továbbra is középpontban áll (5. cikk (2b) bekezdés).

Hogyan? >>> A WHO FCTC által megfogalmazott elvek gyakorlati végrehajtása

A „dohányzás végjáték” szakasz elérésének két kiegészítő módja is lehet

- Országos stratégia révén: Mérhető célok beépítése a dohányzás-visszaszorítást célzó országos, illetve egészségügyi tervekbe, a kívánt eredmény világos megfogalmazásával.
- Előremutató, egyéni szakpolitikai tevékenység útján, amely még a szélesebb országos szintű célok mellett is végrehajtható. A legtöbb országban a WHO FCTC és MPOWER ajánlások végrehajtásával célszerű indítani a programot. Az EU tagországaiban rendkívül fontos a dohánytermékekre, azok adózására és reklámozására vonatkozó jogszabályok rendszeres és célzott felülvizsgálata, valamint a füstmentes környezet ajánlásainak frissítése.

Kulcsfontosságú szempontok

1. A TERMÉKEK ÉS A KÍNÁLAT KÖZÉPPONTBA ÁLLÍTÁSA: A „dohányzás végjáték” program a dohányipart és annak termékeit célozza meg, ne a fogyasztókat. El kell kerülni a dohányt vagy nikotint használó és gyakran élethosszig tartó függőséggel küzdő emberek megbélyegzését.
2. HATÉKONY LESZOKÁS TÁMOGATÁS beépítése a „dohányzás végjáték” stratégiáiba és intézkedéseibe, különösen az egészségügyi hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése érdekében.
3. Olyan INTÉZKEDÉSEK előtérbe helyezése, amelyek a helyi adottságoknak már bizonyítottan megfelelőek és hatékonyak.
4. A DOHÁNYIPARI BEAVATKOZÁS ELLENSÚLYOZÁSA: A WHO FCTC 5. cikk (3) bekezdésének betartása. Kulcsfontosságú a dohányipar „ártalomcsökkentő” kezdeményezéseinek felülvizsgálata. Ezek öncélú taktikák, melyek a függőség és a forgalom fenntartását, a szabályozás akadályozását, valamint új fogyasztók megnyerését célozzák. Különösen a gyengébb szabályozású területeken kell óvatosan kezelni az ártalomcsökkentés fogalmát.

ALAP WHO FCTC INTÉZKEDÉSEK

Elvárt szakpolitikák és intézkedések
MPOWER ajánlások

HALADÓ WHO FCTC INTÉZKEDÉSEK

Ajánlott szakpolitikák és intézkedések

ELŐREMUTATÓ INTÉZKEDÉSEK A WHO FCTC AJÁNLÁSAIN KÍVÜLI SZAKPOLITIKAI TEVÉKENYSÉG

Európai Rákellenes Terv
DOHÁNYZÁSMENTES GENERÁCIÓ:
A lakosság kevesebb mint 5%-a dohányzik

„DOHÁNYZÁS VÉGJÁTÉK” PROGRAM ESZKÖZTÁRA

A különböző dohányzás-visszaszorítást célzó szakpolitikai lehetőségek értékelésének és fejlesztésének megkönnyítése érdekében a JATC2 WP9 munkacsoport online eszköztárat készített a „dohányzás végjáték” programra vonatkozóan, amely 2024. júniustól érhető el a www.tobaccoendgametoolkit.eu honlapon (Eredmények – Hasznos anyagok – WP9). Az eszköztár információkat tartalmaz a koncepcióról, innovatív intézkedésekről, esettanulmányokról, tudományos bizonyítékokról, publikációkról, tévhit eloszlató információkról, a lehetséges legjobb gyakorlatokról és a nehézségek leküzdésének módjairól.

Hasznos források:

Article 168, Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. Document 12012E/TXT.

Decision FCTC/COP10(11) Panama Declaration.

Decision FCTC/COP10(20) Contribution of the WHO FCTC to the promotion and fulfillment of human rights.

McDaniel PA, Smith EA, Malone RE. The tobacco endgame: a qualitative review and synthesis. *Tob Control*. 2016 Sep;25(5):594-604. doi: 10.1136/tobaccocontrol-2015-052356.

Edwards R, Hoek J, Karreman N, Gilmore A. Evaluating tobacco industry 'transformation': a proposed rubric and analysis. *Tob Control*. 2022 Mar;31(2):313-321.

doi:10.1136/tobaccocontrol-2021-056687.

Peeters S, Gilmore AB. Understanding the emergence of the tobacco industry's use of the term tobacco harm reduction in order to inform public health policy. *ToB Control*. 2015

Mar;24(2):182-9. doi: 10.1136/tobaccocontrol-2013-051502.